

زن مجاهد مسلمان ایرانی، معلم ثانی برای زنان جهان

نویسندگان: ناهید محمدزاده* و نیلوفر محمدزاده**

* وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی تهران، کارشناس سطح دو حوزه، مسئول واحد تحقیق و پژوهش و دبیر صالحین بسیج حقوقدانان پایگاه مقاومت مالک اشتر، عضو کانون نخبگان بسیج حقوقدانان تهران بزرگ

**دکترای تخصصی مدیریت اطلاعات سلامت دانشگاه علوم پزشکی تهران

چکیده

در عصر ارتباطات و فناوریهای نوین بسیاری از برنامها ریزان و سیاستمداران دریافته اند برای دستیابی به توسعه پایدار تعالی و سعادت و پیشرفت جوامع دولتمردان ناگزیر از حل مشکلات و معضلات مربوط به حوزه زنان بعنوان عاملانی تاثیر گذار و سرنوشت ساز هستند از این رو با ارائه الگوهای نوین و راهکارهای عملی برآندضمن بهره مندی کامل از این نیروی عظیم انسانی آنان را با اهداف و منافع خود همراه و همگام سازند در این میان تبیین، بررسی سطوح مشارکت، علل، نحوه و چگونگی اقدامات و حرکت‌های عظیم سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... الگو برداری از زن مسلمان ایرانی بعنوان الگوی ثانی برای زنان جهان بویژه دیگر زنان مسلمان حائز اهمیت می باشد چرا که زن مجاهد مسلمان ایرانی با خودآگاهی و بهره مندی از تمامی استعدادها، ظرفیت ها و تواناییهای خود ضمن التزام به آموزه های دینی و فضایل اخلاقی، تاسی از الگوهای برتر اسلامی و تکیه بر هویت الهی-انسانی و برخورداری از مواهب الهی موجب حرکت‌های عظیم انسانی و تحقق آرمانهای مقدس امام راحل(ره) و اهداف کلان شریعت و نظام مقدس ج.ا.ا. گردیده است زنان مجاهد مسلمان ایرانی با حضور فعال، مستمر و درخشان خود در عرصه های مختلف حماسه ها آفریدند و حتی در بسیاری از موارد پیشرو بوده و گوی سبقت را از مردان ربوده اند.

بخش اول:

مقدمه

زنان بعنوان نیمی نیروی عظیم انسانی، هدایتگرانی فعال در اعتلاء و ارتقاء جوامع می باشند بعلاوه بدلیل نقش تربیتی و الگویی خاص زن در خانواده و نیز نقش محرک و تاثیر گذار در تحولات اجتماعی-سیاسی مورد توجه بسیاری از جامعه شناسان، برنامه ریزان و سیاستمداران می باشند. مقاله حاضر که با عنوان "زن مجاهد و مسلمان ایرانی، معلم ثانی برای زنان جهان" با هدف تبیین و بررسی نقشهای الگویی زن مجاهد مسلمان ایرانی در عرصه های مختلف به رشته تحریر درآمده است برآن است تا ضمن عمل به تکلیف گوشه ای از اقدامات مهم و حرکتهای عظیم زن مجاهد مسلمان ایرانی را از جنبه های مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، و... به تصویر کشیده و موجب آگاهی و بهره مندی هر چند اندک خوانندگان محترم را فراهم آورد.

اهمیت بحث

با نگاهی گذار به تاریخ گذشته زنان ایرانی در می یابیم آنان بدلیل غرض ورزی سود جویان، سنتهای غلط و متعصبانه، عدم درک یا خود آگاهی خود زنان نسبت به حقوق، جایگاه، وظایف و مسئولیتهای خود همواره مورد ظلم و تعدی قرار گرفته اند همچنانکه مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می فرمایند: "چیزی که مانع ظلم و تعدی مردان می شود دو چیز است: ۱- ملاحظه خدا و قانون و ایمان ۲- خود زن که حقوق انسانی و الهی خود را بشناسد و از آنها دفاع کند و خود را به معنای حقیقی کلمه بطلبد حد اسلام یک حد میانه و بدون افراط و تفریط است خط صراط المستقیم است." با ظهور و پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی زنان ایرانی بیش از پیش به شان و جایگاه خود پی بردند و با اقدامات درخشان و حرکتهای مهم موجبات رشد و شکوفایی خود و کشور اسلامیمان را فراهم آوردند با این حال لزوم تبیین، ترویج، آموزش و تعمیق نقش الگویی زنان همراه با معرفی الگوهای برتر، پاسخگویی به مسائل روز و شبهات خاص زنان،

تعامل و تبادل آراء، همفکری و همکاری با زنان آزاده سراسر جهان از جمله وظایف دینی و مسئولیتهای مهم زن مجاهد مسلمان ایرانی بشمار می آید.

روش تحقیق

تدوین مقاله مروری و بر اساس مطالعات کتابخانه ای صورت گرفته است برای این منظور با جستجو در منابع معتبر موجود در کتابخانه تخصصی مرکز موزه و اسناد مجلس ش.ا موضوعات مرتبط جمع آوری و مطالعه گردید که در نگارش اهم موضوعات انتخاب گردید همچنین برای جمع آوری اطلاعات موجود ابتدا با استفاده از موتورهای جستجو Google و استفاده از کلید واژه هایی چون : زنان ایرانی ، زنان مسلمان، الگوی زنان ، زنان در اسلام اطلاعات اولیه استخراج و در جستجوی اولیه مقالاتی که ارتباط بیشتری با موضوع داشتند انتخاب گردید ند.

تاریخچه بحث

با ملاحظه و بررسی آثار و کتب مرتبط در حوزه زنان بویژه آثار قبل از انقلاب شکوهمند اسلامی در می یابیم آثاری که در اینباره به رشته تحریر درآمده اکثرا در مقام توصیف بوده و آنچنان که بایسته و شایسته جایگاه و شان زن مسلمان ایرانی است نتوانستند نقش الگویی و حماسه آفرینی وی را به تصویر کشند مقاله حاضر با هدف تبیین و بررسی هر چند اجمالی اقدامات ، حرکتها و مشارکتهای زن مجاهد مسلمان ایرانی در صدد پاسخ به این سوالات می باشد : اقدامات و حرکتهای زن مسلمان ایرانی در چه زمینه و عرصه هایی می باشد؟ عوامل موثر و زمینه ساز مشارکت زن مسلمان ایرانی کدامند؟ این عوامل تا چه حد و میزانی بر مشارکت های زن تاثیر گذار بوده اند؟ آیا اقدامات و حرکتهای زن مسلمان ایرانی می تواند الگویی ثانی برای زن جهان می باشد ؟

بخش دوم:

فصل اول: بررسی اقدامات و حرکت‌های الگویی زن مسلمان مجاهد ایرانی در ادوار تاریخی

اقدامات و حرکت‌های تاریخی زنان نقش الگویی زن مجاهد مسلمان در دو دوره کلی قابل تبیین و بررسی می باشد :
الف- قبل از انقلاب اسلامی ایران ب- بعد از انقلاب اسلامی ایران

مبحث اول : دوران قبل از انقلاب اسلامی ایران

دوران قبل از انقلاب به سه دوره قاجار، پهلوی و مشروطه قابل تقسیم می باشد:

الف- دوران قاجار – با مطالعه کتب و شواهد تاریخی در می یابیم زنان ایرانی همواره در حرکت‌های انقلابی و مشارکت های سیاسی حضور فعال داشتند بطورمثال در دوره صفویه هنگام جنگ‌های طولانی ایران و عثمانی زنان آذربایجانی با پوشیدن لباس رزم در میدان جنگ حاضر شدند و تعداد زنان باقی مانده از بالای پشت بام ها بر سر دشمنان آب جوش می ریختند. در دوره قاجاریه نیز فعالیت زنان در دو بخش قابل ملاحظه است:

اول : نقش الگویی زنان در هدایت و تشویق موثر نقش زنان مسلمان ایرانی در هدایت و تأیید روانی-عاطفی مردان جهت پیوستن به نهضت‌های اجتماعی در جهت مقابله با دول استعمارگر خارجی و حکومت استبدادی داخلی (مانند: شکستن قلیانها توسط زنان حتی در حرم ناصرالدین شاه در جریان تحریم تنباکو به فرمان آیت الله میرزای شیرازی -حمایت زنان مسلمان ایرانی از زنان پناهنده مسلمان گرجی پس از جنگ ایران و روس در جریان معاهده ترکمانچای -تظاهرات زنان در جریان قحطی و گرانی اجناس)

دوم : فعالیت مستقل زنان در زمینه مسائل خاص زنان - مانند:تشکیل مدارس ویژه زنان ،چاپ روزنامه زنان (توضیحات بیشتر در بخش نقش الگوی فرهنگی زنان آمده است)

ب-دوران مشروطه -در جریان گسترش و به ثمر رساندن نهضت مشروطه زنان نه تنها پایه پای مردان در صحنه حضور داشتند بلکه در برخی موارد گوی سبقت را از مردان ربوده اند بطوریکه برخی از نویسندگان و صاحبان نظران از این تاریخ به بیداری واقعی زنان یاد می کنند.از جمله اقدامات زنان مسلمان می توان به شورش زنان علیه حکومت وقت در جریان کشته شدن نخستین مجاهد مشروطیت (سید عبدالحمید)-حفظ شعله های انقلاب در تهران پس از مهاجرت علماء وانقلابیون به قم -تظاهرات بر ضد مسیو نوز بلژیکی -تقاضای ورود به سفارت به هنگام بست نشینی تجار در سفارت انگلستان -حمایت های معنوی از سردار ملی ستارخان وشهادت زنان مشروطه طلب در لباس مردان و...اشاره کرد.

ج-دوران پهلوی -در عصر پهلوی هر چند شعار "آزادی زن" محور سیاست ها بود و زنان از برخی حقوق برخوردار شدند ولی در عمل حالت حاشیه ای خود را حفظ کردند و از نقش کلیدی زنانه بی بهره بودند.(حسن،۱۳۷۹،۲۹)افزایش تعلیم و تربیت،اعطای حق رای در سال ۱۳۴۱ پس از طرح شش ماده ای انقلاب سفید،تصدی نمایندگی مجلس وکشف حجاب زنان ،غلبه سلطه بیگانگان ،ترویج فرهنگ غرب و گرایش به مدگرایی،تجمل گرایی،مصرف گرایی،بی بندوباری و مدرنیزاسیون معرفی الگوی زن غربی و...از موارد قابل توجه در این دوران می باشد مجموعه این عوامل بویژه غلبه فرهنگ غرب علاوه بر نارضایتی و مقابله جدی زنان مسلمان ایرانی منجر به تحولات در وضعیت زنان گردید.از جمله بحران هویت و اصالت زنان ،انحطاط مقام زن به عنوان شی ،کالا و ابزاری برای رسیدن به منافع و سود بیشتر همچنین تحریف فرهنگ ایرانی -اسلامی ،فرآیند نو گرایی امتیاز طبقات جامعه که فشار بسیاری بر طبقه متوسط جامعه وارد آورد از دستاوردهای رژیم پهلوی می باشد.در این میان زنان مسلمان ایرانی با رد الگوی زن غربی نهایتاً به خیل انقلابیون پیوستند.

مبحث دوم: دوران انقلاب اسلامی ایران

زنان ایرانی که در دوران پهلوی به حاشیه رانده شده بودند بدلیل نارضایتی واحساسات ضد غربی بصورت موج عظیم وارد متن جامعه وتحولات زمان شدند بنیانگذار کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره)ضمن بیان نقش موثر وحضور فعال زنان مسلمان در عرصه های انقلاب فرمودند:زندانهای شاه از زنان شیر دل وشجاع مملو است در تظاهرات خیابان،زنان ما بچه های خردسال خود را به سینه فشرده وبدون ترس از تانک وتوپ ومسلسل به میدان مبارزه آمده اند جلسات سیاسی ای که زنان در شهرهای مختلف ایران بر پا می دارند کم نیست آنان نقش بسیار ارزنده ای در مبارزات ما ایفاء کرده اند مادران شجاع فرزندان اسلام خاطره جانبازی ورشادت زنان قهرمان را در طول تاریخ زنده کردند در چه تاریخی این چنین زنانی را سراغ دارید؟و در چه کشوری؟(امام خمینی، ۱۳۶۱، ۸) مصاحبه با مجله زبان القوم العربی)ما نهضت خود را مرهون زنها می دانیم (همان، ۱۷)شما خواهران عزیز وشجاع دوشادوش مردان پیروزی خود را برای اسلام بیمه کردید وقتی شما زنان به خیابانها ریختید و در مقابل تانکها و توپها تظاهرات کردید مردها قدرتشان چند برابر شد(همان، ۱۳)مقام معظم رهبری (دام ظلله العالی)نیز می فرمایند:زنان در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی فرزندان خود را به سربازانی جانباز وشجاع تبدیل کردند و همسران خود را به انسانهای مقاوم و مستحکم مبدل ساختند این است نقش زن وتاثیر زن بر روی فرزند وشوهر(مقام معظم رهبری، ۱۳۷۸، ۷۳) بر این اساس نقش الگویی زنان مسلمان ایرانی در این دوره در دو بخش مطرح می باشد:

الف -نقش مستقیم الگویی زنان مسلمان در مبارزات انقلاب اسلامی-زنان مجاهد مسلمان ایرانی با حفظ اصول و موازین اسلامی از هیچگونه فداکاری و جانبازی در راه به ثمر رساندن انقلاب اسلامی خودداری نکردند شرکت آنان در تمامی تظاهرات،راهپیمایی ها وتشکل های مردمی بیانگر عزم راسخ ،، شجاعت و قاطعیت زنان مسلمان می باشد .شهید مطهری در اینباره می نویسد:به استناد نقل ها وفیلم ها زنان بیشتر از مردان شهید دادند در آن واقعه زنان در میان شهدا نشستند و از سوی نیرو های رژیم ظالمانه مورد رگبار قرار گرفتند.(مطهری، ۱۳۷۴)

ب- نقش غیر مستقیم الگویی زنان مسلمان در مبارزات انقلاب اسلامی - زنان با بهره مندی از استعدادها و خصوصیات ویژه نقش موثری در آرامش بخشی، الهام بخشی، نیرودهندگی، تقویت انگیزه ها و باورها، پشتیبانی معنوی-روانی تاثیر بسزایی در تقویت شهامت و تعمیق احساسات دینی - انقلابی مردان و فرزندانشان و تسریع حرکت های انقلابی داشتند.

مبحث سوم: دوران بعد از انقلاب اسلامی ایران

زنان مجاهد و مسلمان ایرانی برای پیشبرد اهداف انقلاب اسلامی در صحنه های مختلف سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و... نقش مشارکتی فعال و سازنده ای را داشتند حضور در دوران هشت سال دفاع مقدس یکی از جلوه های بارز این مشارکت می باشد. حمله ناجوانمردانه رژیم بعث عراق در شهریور ۱۳۵۹ و حمایت های مالی و نظامی ایادی شرق و غرب از دشمن متجاوز از یکسو و عدم آمادگی نیروهای نظامی و فقدان نیروهای آموزش دیده، توطئه های دشمنان داخلی و مغرضان دین و... از سوی دیگر دشواری های فراوانی را برای انقلاب بدنبال داشت در این میان زنان مسلمان ایرانی شجاعانه و قاطعانه در مقابل مصائب، تنگناها و پیامد های جنگ در دفاع از مرزوبوم اسلامی ایستادند و در تمامی مراحل جنگ همراه و پشتیبان مردان بودند همچنانکه امام راحل (ره) می فرمودند: مقاومت و فداکاری زنان بزرگ کشور ما در طول جنگ تحمیلی (۱۳۶۱، ج ۱۶، ۱۲۷)

فصل دوم: عوامل موثر و زمینه ساز در نقش الگویی زن مجاهد مسلمان ایرانی

با نگاهی به ادوار تاریخ در می یابیم مهمترین عوامل موثر در ایجاد و تقویت نقش الگویی زنان مسلمان ایرانی عبارتند از: الف- مکتب اسلام - آن هنگام که آداب و رسوم غلط، تعصبات خشک و سودجویی غرض ورزان، ظلم و تعدی جهال از هر سو بیداد می کرد دین مبین اسلام با ظهور خود حیات تازه ای به زنان بخشید و به آنان منزلتی والا و شرافتی عظیم عطا نمود اسلام بر تمامی پندارها، عادات و اعتقادات غلط گذشته خط بطلان کشید و زنان را در اصل خلقت، ارزش و حقوق انسانی، کسب فضایل کمالات و دریافت پادشاهی الهی با مردان مساوی دانست و آنان را خیر کثیر، مایه آرامش و تسکین، زینت و پوشش مردان معرفی کرد (محمدزاده، ۱۳۸۳) دین مبین اسلام بعنوان کاملترین و آخرین شریعت الهی علاوه بر

بیان احکام و آموزه های دینی، خطوط اصلی روابط انسانی، حقوق، مسئولیتها و وظایف افراد را بیان می کند و از زنان مردان می خواهد با تمسک به ثقلین (قرآن کریم و اهل بیت(ع)) و درک صحیح جایگاه و شان خود بهره مندی از مواهب و امکانات موجود، استعدادها، توانائیها و ظرفیت های وجودی راه سعادت و کمال را بییماید.

-قرآن کریم - خداوند متعال در قرآن کریم منبع وحی و دریای بیکران معرفت، ملاک برتری و امتیاز انسانها را به کسب تقوی الهی می داند و پس از بیان حقوق انسانی - الهی و وظایف و مسئولیت های فردی - اجتماعی از زنان با احترام و نیکی یاد می کند آنان را مایه تسکین و آرامش مردان (روم، ۲۱) و خیر کثیر (نساء، ۱۹) می داند و با معرفی زنان پاک و قدیس بعنوان الگوهای برتر از زنان می خواهد با تاسی از الگوهای برتر اسلامی و التزام به احکام و آموزه های دینی در مسیر کمال و سعادت قدم بردارند. و با تاکید بر نقش سازنده و تاثیر گذار زنان در رشد، هدایت، سلامت و سعادت جامعه اسلامی از آنان می خواهد همواره پیرو، حافظ و وفادار به ولایت امر مسلمین باشند (ممتحنه، ۱۲) و با حضوری فعال و مستمر در مسائل مهم و سرنوشت ساز جامعه دخالت و اظهار نظر نمایند و در حد توان از عهده انجام مسئولیتها، تعهدات و تکالیفی که بر دوش آنها نهاده برآیند (بقره، ۲۲۸)

الگوهای برتر اسلامی - ملاحظه و پیروی از سیره و سنت ائمه معصومین (علیهم السلام) همچنین ملاحظه و تاسی از الگوهای برتر زن مسلمان همواره مدد رسان و هدایتگر زنان مسلمان ایرانی در تمامی مراحل زندگی می باشد.

۱- ام ابیها صدیقه کبری حضرت فاطمه الزهراء(س) - حضور فعال و قاطع ایشان در جریان مباحثه پیامبر اسلام (ص) با یهودیان و نجرانیان، افشاء حقایق و ظلم ستیزی ایراد خطبه های متعدد در جریان غصب فدک، وفاداری و حمایت تا پای جان از مقام ولایت در جریان غصب مقام ولایت بر حق اول مظلوم عالم امام علی(ع)، تحصن در منزل و عدم پذیرش ملاقات غاصبان مقام ولایت و... قطره ای از دریای کوثر فاطمی می باشد.

۲- عقيله بنی هاشم حضرت زینب کبری (س) - جریان شجاعت و قهرمانیهای حضرت زینب (س) بر کسی پوشیده نیست چرا که ایشان با حضور مستقیم خود در واقعه عاشورا و نیز سر پرستی و مدیریت کاروان اسراء و بازماندگان علاوه بر حفاظت از جان و جایگاه حضرت امام سجاد (ع)، پرستاری از ایتام و مجروحان و تقویت روحی زنان و فرزندان شهداء پرچمدار بیرق خون سرخ امام حسین (ع) بودند که با افشاگریها و خطابه های آتشین خود پیام حریت، مظلومیت و آزادی امام مظلوم (ع) و شهداء را به گوش جهانیان رساندند زینب کبری (س) صدای حق گوی و ولایت و امامت و اسوه صبر و مقاومت برای تمامی انسانها در تمامی زمانها می باشد از این رو زینب کبری (س) الگویی ممتاز و سرمشقی نمونه برای تمامی زنان جهان بویژه زنان مسلمان ایرانی می باشند.

۳- سایر زنان نمونه در تاریخ اسلام

زنان نمونه و ممتاز در تاریخ اسلام بسیارند مع ذلک به جهت محدودیت در نگارش به ذکر چند نمونه اکتفاء می شود.

- حضرت خدیجه کبری (س) - این بانوی بزرگوار که اولین زن مسلمان بودند تمامی اموال و دارایی خود را در راه حفظ و پیشبرد اهداف دین اسلام بذل نمودند و از همان ابتدا با صبر و پایداری بی نظیر، در تمامی مراحل پشتیبان رهبریت اسلام بودند و با تحمل انواع فشارها، محدودیتها و، تو هینها، بویژه در جریان محاصره اقتصادی همراهی وفادار و همدمی دلسوز برای پیامبر اکرم (ص) بودند.

- هندو دختر عمرو بن حرام - در روایات آمده در ماجرای جنگ احد زمانیکه زنان در پی کشتگان از میدان جنگ به سمت احد در حرکت بودند هندو دختر عمرو بن حرام را می بینند که کشته های شوهر، برادر و پسرش را بر روی شتر بار می کرد و بسوی مدینه می برد تا در آنجا به خاک بسپارد عده ای از زنان که در بین آنها زن پیامبر اسلام (ص) نیز بودند از او پرسیدند: از احد خبری داری؟؟ هندو جواب داد: حال رسول خدا (ص) خوب است دیگر هر مصیبتی روی داده باشد ناچیز

است خدا از مومنان کسانی را به شهادت سرافراز کرد و کافران را با دلی آکنده از خشم بی آنکه نتیجه ای بگیرند باز گرداند (آیتی، ۱۳۷۹، ۳۳۷)

ام سلمه- این بانوی بزرگوار که برای آبرسانی و مداوای مجروحان و تقویت روحیه رزمندگان اسلام در جنگ احد حضور داشتند هنگامیکه جان پیامبر اسلام (ص) را در خطر می بینند شجاعانه خود را سپر بلا کرده و از جان حضرت (ص) محافظت می کند اما خود شدیداً آسیب می بیند.

ب- نظام مقدس ج.ا.ا.

- دگرگونی در فرهنگ سیاسی - اجتماعی جامعه - از دستاوردهای مهم نظام مقدس ج.ا.ا. دگرگونی در فرهنگ سیاسی و اجتماعی جامعه و تاکید بر مشارکت مستمر و فعال زنان است بنا بر این دیدگاه زنان مسلمان ایرانی بعنوان حامیان و مدافعان نظام ج.ا.ا. باید در تمامی عرصه ها حضور فعال داشته باشند این امر موجب گردید تا زنان خود را عضوی فعال و دخیل در سرنوشت و سعادت جامعه بدانند بطوریکه نسبت به نظام ج.ا.ا. احساس تکلیف نموده و در صحنه حضور داشته باشند. (یزدانی، ۱۳۷۵، ۵۶)

- ترویج نگرش نوین نسبت به زنان - در نظام مقدس ج.ا.ا. پالایش اندیشه های رایج، تعریف نوین از هویت زنان مسلمان ایرانی، ترویج ارزشها و فضیلت های اخلاقی، دگرگونی در معیار ارزشها، توجه به معنویات و ارزشهای برخاسته از مکتب اسلام و... موجب گردید تا زنان از هویتی نوین برخوردار شوند این امر موجب خود شناسی و بازنگری زنان به جایگاه والا، شان و منزلت رفیع آنان گردید.

-افزایش مسئولیت پذیری زنان- پیدایش احساس مسئولیت جدید و پذیرش آن از سوی بانوان ایرانی باعث تحول و دگرگونی روحی بزرگی در آنان شد و آنان را به صحنه های اجتماعی-سیاسی کشور کشانید. (شیرودی، ۱۳۸۶، ۵۴)

ج- قانون اساسی

در قانون اساسی کشور که مبین اصول و قانون حاکم بر نظام مقدس ج.ا.ا می باشد زن از حالت شیء بودن و یا ابزار ی بودن در خدمت اشاعه مصرف زدگی و استثمار خارج شده و ضمن باز یافتن وظیفه خطیر و پر ارج مادری در پرورش انسانهای مکتبی پیش آهنگ و خود هم رزم مردان در میدانهای فعال حیات می باشد و در نتیجه پذیرای مسئولیتی خطیر تر و در دیدگاه اسلامی برخوردار از ارزش و کرامتی والاتر خواهد بود از این منظر قانون اساسی زمینه های قانونی مشارکت سیاسی-اجتماعی زنان را در تعیین سرنوشت سیاسی-اقتصادی-اجتماعی-فرهنگی را ترسیم می نماید) بند ۸ ق. اساسی) همچنین بر اساس اصل ۲۰ ق.اساسی همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و همه از حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلامی برخوردارند. بر اساس اصل ۲۱ قانون مذکور دولت موظف است حقوق زن را در تمامی جهات با رعایت موازین اسلامی تضمین نماید تا با بهره مندی از حقوق مساوی، ایجاد زمینه های رشد برای شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او حاصل گردد همچنین بهره مندی از حق دادخواهی(اصل ۳۴) حق آموزش رایگان (اصل ۳۰) مالکیت کسب و کار (اصل ۴۶) از جمله حقوق مسلم زنان مسلمان ایرانی می باشد.

د- دیدگاههای اصلاحی و فرمایشات گوهر بار امام راحل حضرت امام خمینی (ره)

دیدگاههای اصلاحی و فرمایشات گوهر بار رهبر کبیر انقلاب (ره) که نقطه عطفی در مباحث مربوط به حوزه زنان می باشد بر نقش غیر مستقیم (نقش ترغیبی مردان) و نقش مستقیم (تربیتی، شهید پروری حضور در جبهه یا پشت جبهه) زنان غیور و متعهد مسلمان ایرانی تاکید داشتند امام خمینی(ره) بخوبی می دانستند انقلاب اسلامی بدون حضور و حمایت زنان مسلمان ایرانی به ثمر نخواهد رسید از اینرو در بیانات گوهر بار خود همواره بر این موضوع تاکید می کردند

که " ما نمی توانیم و اسلام نمی خواهد که زن به عنوان شی و عروسک در دست باشد اسلام می خواهد شخصیت زن را حفظ کند و از او انسانی جدی و کارآمد بسازد ما هرگز اجازه نمی دهیم که زنان فقط شی برای مردان و آلت هوس رانی باشند(امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۴، ۱۰۴) اسلام زنها را دستشان را گرفته مقابل مردها نگه داشته در صورتی که در زمانی که پیغمبر آمد زنها را هیچ حساب نمی کردند اسلام زنها را قدرت داده است... آنچه اسلام مخالف است این است که اینطوری می خواهند زن را بار بیاورند که یک ملعبه ای در دست مردها باشد... ما می خواهیم زن مثل سایر آدمها انسان باشد مثل سایر انسانها آزاد باشد مثل سایر آزادها(امام خمینی، ۱۳۶۱، ج ۴، ۶۰) امام راحل (ره) در بسیاری از فرمایشات و نوشته های خود مشارکت زنان را لازم و واجب دانسته می فرمودند: "زن باید در مقدرات اسلامی مملکت دخالت کند شما همانگونه که در نهضتها نقش اساسی داشته اید و سهمیم بوده اید هم اکنون هم باز باید در پیروزی سهمیم باشید و فراموش نکنید که هر موقع اقتضاء کند نهضت کنید و قیام کنید". امام راحل (ره) با تفکر خاص خود افق دید زن را وسیع کرد و حرکت زن به سوی کمال را سرعت بخشید اندیشه های امام (ره) تاثیر بسزایی در فرهنگ و باور ایرانیان نهاد بطوریکه زنان ایرانی که از فرهنگ حاکم و ترویج الگوی زن غریبی، تجمل گرایی، مصرف گرایی، بی بندوباری و فساد ناراضی بودند در سایه بکارگیری فرمایشات امام راحل (ره) با خود آگاهی و کسب هویتی اسلامی از بند اسارت زرق و برق، رنگ و لعاب و ظواهر دنیا در آمده و با عزم راسخ، حضور پر شور و مستمر خود در تمامی مراحل انقلاب پیشینیان و لایت فقیه بودند و برای تحقق آرمانها و اهداف مقدس ج.ا.ا لحظه ای از پا ننشستند.

ه- دیدگاه ها و فرمایشات مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی)

مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) در تاکید برجایگاه و نقش زنان مسلمان ایرانی زنان در دوران انقلاب و جنگ تحمیلی فرزندان خود را به سربازانی جانباز و شجاع تبدیل کردند و همسران خود را به انسانهای مقاوم و مستحکم مبدل ساختند این است نقش زن و تاثیر زن روی فرزند و شوهر (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۸، ص ۷۳) زنان با زنده کردن عرق ملی و وظیفه دینی راهی جز رفتن به جبهه های نبرد حق علیه باطل باقی نمی گذارند مادران آگاه به معرف شهادت، ایثار توان آن را دارند که علاوه بر تشویق فرزندان با حضور موثر و سازنده شان در جامعه هدایت جامعه را بعهده بگیرند. و آنرا در جهت سعادت و کمال رهبری کنند.

بخش سوم:

فصل اول: معرفی الگوهای فرهنگی زن مجاهد مسلمان ایرانی

۱- نقش الگویی زن مجاهد مسلمان ایرانی در بیداری اسلامی - آن هنگام که ترویج ارزشهای غربی و گسترش فرهنگ خود باختگی و بی عفتی از هر سو هویت زن مسلمان ایرانی را مورد تهدید قرار می داد ظهور انقلاب اسلامی و اندیشه های اصلاحی امام راحل (ره) هویتی تازه به زنان بخشید و حوزه زنان را با تحولات عظیمی روبرو ساخت بطوریکه امروزه اراده، تلاش، مقاومت، بویژه بیداری زنان مسلمان ایرانی الگویی ثانی برای زنان مسلمان جهان گردیده است همچنانکه مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) در جمع بانوان نخبه سراسر دنیا فرمودند: "شما بانوان نخبه، دختران نخبه، جوانان نخبه یکی از مهمترین مسئولیتها یتان این است که نقش زن را از دیدگاه اسلام ترسیم کنید برجسته کنید رویش کنید تربیت انسانی زن بزرگترین خدمت به جوامع انسانی و اسلامی است... اگر زنان در یک حرکت حضور پیدا کنند یک حضور جدی و آگاهانه و از روی بصیرت آن حرکت بطور مضاعف پیشرفت خواهد کرد در این حرکت عظیم بیداری اسلامی نقش زنان یک نقش بی بدیل است و باید ادامه پیدا کند".

۲- نقش الگویی زنان مجاهد مسلمان ایرانی در مقابله با تهاجم فرهنگی - از آنجا که زنان بدلیل جذابیتها، ویژگیها، تاثیر گذاری بعنوان وسیله ای کارآمد و ابزاری مهم برای رسیدن به منافع، مطامع و اهداف دنیای غرب می باشند غربیان می کوشند با بهره مندی از فناوریهای نوین، تبلیغات پر زرق و برق و شعار آزادی، فرهنگ مبتذل غرب، بی بندوباری، بی حجابی، و گرایش به تجمل گرایی و مصرف گرایی را ترویج کرده و زنان را در جهت اهداف و حصول سود و منافع خود همراه و همگام نمایند در این میان نقش الگویی زن مسلمان ایرانی به عنوان یکی از گروههای مهم و موثر در مقابله با تهاجم فرهنگی همواره مورد توجه غربیان و دشمنان دین بوده است امروزه زنان مسلمان ایرانی که از ارزش وجودی، مقام و منزلت خود بخوبی آگاهند دریافته اند با تمسک به احکام اسلامی و آموزه های دینی و تکیه بر فرهنگ غنی ایرانی

اسلامی قادر خواهند بود در تمامی زمینه ها به رشد و کمال برسند و با کسب مدارج بالای علمی و نظری به رشد و کمال برسند و موجبات اعتلاء و پیشرفت جامعه اسلامی را فراهم آورند. برخی از اقدامات و حرکت‌های زنان مجاهد ایرانی جهت مقابله جدی و مستمر با تهاجم بیگانگان به شرح ذیل می باشد:

۲-۱- مبارزه با الگوی زن غربی - در نظام سرمایه داری زنان بعنوان کالا یا ابزاری برای سود جویی و کسب منافع می باشند آنان به میزان جاذبه های جنسی در فعالیتهای اجتماعی و اقتصادی شرکت داده می شوند. فساد و تباهی، شهرت طلبی، خود بینی، خود پرستی، تجمل گرایی، مصرف گرایی، وابستگی به ظواهر دنیا، عدم شناخت یا بی تفاوتی از ویژگی های زن غربی می باشند. از آنجا که زن غربی قدر و منزلت خود را پاس نداشتند زیانهای عظیمی را بر خود هموار ساختند بحرانهای اخلاقی، بن بست های خانوادگی، شیوع بیماریهای جنسی و لا علاج و... از آنجمله اند. زن مجاهد مسلمان ایرانی نه تنها با خود آگاهی، ارتقاء روحی و حفظ هویت اسلامی و بهره گیری از اندیشه های ناب اسلامی در راه فرزاندگی و خودسازی قدم بر می دارد بلکه می کوشد نقش تسکینی و آرامش بخشی خود را در محیط خانواده تقویت کند.

۲-۲- حفظ گسترش فرهنگ عفاف و حجاب - حجاب نماد جامعه دینی و نوع پوشش زنان بیانگر بخش وسیعی از نمایه های فرهنگی جامعه می باشد بد حجابی از چالش های مهم فرهنگی - اجتماعی نظام اسلامی بوده است. حجاب از ریشه حجب و بر وزن فعل به معنای مانع شدن چیزی در مقابل چیز دیگر است و حاجب به معنای دربان و در مورد کسی که مانع ورود افراد می شود بکار می رود. (فیومی، ۱۴۱۴) از آنجا که حجاب مانع نگاه غیر می شود الزام و تقید حفظ حجاب ظاهری و درونی سازی آن موجب افزایش طهارت و عفت درونی زنان و مردان از انحرافات جنسی (احزاب، ۵۳) رشد اخلاق و کمال انسانی و مانع دست اندازی و طمع ورزی بیمار دلان می گردد (احزاب، ۳۲ و ۳۳) حفظ حجاب به فرموده امام راحل: ارزنده ترین زینت زن است و انتخاب چادر بعنوان حجاب برتر از ویژگی های زن متعهد و مجاهد ایرانی است. از پیامدهای حفظ و رعایت حجاب اسلامی می توان به: عفاف ذهن - عفاف نگاه - عفاف در تعاملات گفتاری - عفاف در زیست اشاره کرد بر این اساس حفظ و رعایت حجاب بر تمامی افراد جامعه ضروری است برخی معتقدند. عدم پایبندی زنان به

حجاب یا عدم رعایت کامل حجاب ناشی از نوع تفکر، کسب محبوبیت و پایگاه اجتماعی، جلب جنس مخالف می باشد. بدیهی است آسیبهایی که از طریق بد حجابی یا بی حجابی حاصل می گردد موجب حتک شخصیت، حرمت و محبوبیت زنان می گردد و بدلیل عدم امنیت، آرامش و سلامت زنان را با چالش های جدی روبرو می سازد. زنان مجاهد مسلمان ایرانی با آگاهی کامل از معضلات و پیامدهای بی حجابی یا بد حجابی، ضمن توجه به زیباییهای باطنی و کسب فضایل اخلاقی، رعایت اعتدال، رعایت حریم و چارچوبهای دینی، خویشنداری و... می کوشند فرهنگ عفاف و پاکدامنی را گسترش دهند چرا که سعادت و سلامت افراد در گرو برقراری امنیت و سلامت روانی آن جامعه است. زنان مجاهد و مسلمان ایرانی می دانند از آنجا که مرکز تبلیغات و محور فعالیتهای دشمنان قشر زنان می باشند زنان مسلمان ایرانی می کوشند ضمن بهبود بخشی به هویت، شخصیت و اصلاح نگرش زنان با ایجاد فرصتهای شغلی، ارائه مدها و سبکهای پوشش اسلامی متنوع ضمن توسعه صادرات پوشاک اسلامی، حجابی مناسب با شان زنان را به جهانیان ارائه دهند

۲-۳- سواد آموزی - یکی از راههای ارتقاء آگاهیهای عمومی کسب علم و سواد آموزی است با مطالعه تاریخ در می یابیم هر چند محرومیت زنان در امر آموزش سابقه ای دیرینه دارد اما تلاشهای صورت گرفته در سالهای اخیر در زمینه آموزش و پرورش امکانات لازم برای تسهیل سود آموزی دختران فراهم آمده است براساس آمار رسمی کشور که از سوی مرکز آمار ایران در سال ۱۳۷۰ منتشر شد در این سال از ۵۶ میلیون نفر کل جمعیت کشور حدود بیست و هشت میلیون آن را زنان تشکیل می دادند (اداره کل تبلیغات، ۱۳۷۳) بر اساس گزارش نهضت سواد آموزی ۵۶/۸ درصد از جمعیت سال به بالای کشور در سال ۱۳۵۵ بی سواد بودند اکثر این تعداد را زنان تشکیل می دادند اما این رقم در سال ۱۳۷۰ به کمتر از سی و هفت درصد کاهش یافت بعبارتی در آغاز پیروزی انقلاب اسلامی بیش از نیمی از جمعیت ۱۰ سال به بالای کشور بی سواد بودند اما در سال ۱۳۷۴ نسبت بی سوادی به میزان یک و نیم برابر کاهش یافت (اداره کل تبلیغات، ۱۳۷۳) امروزه بیش از هفده میلیون نفر دختر و پسر دوره های مختلف اعم از کودکان، ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان، دانش سرایی را گذرانده اند و از این میان بیش از هشت میلیون نفر دانش آموزان و دانشجویان دختر هستند (www.bashgah.net) هر چند بدلالی از جمله: موانع فرهنگی، منعکس نشدن جداگانه و مستقل فعالیتهای زنان در

آمارهای ملی، عدم کفایت سرمایه گذاری دولتی، باقی ماندن برخی از موانع و... هنوز هم درصد با سوادى زنان نسبت به مردان در کل پائين تر است اما با نگاهی به عملکرد و فعالیتهای زنان پس از انقلاب مانند: کسب مدارج بالای علمی، تشکیل یا عضویت در انجمن های علمی، ارائه نظریه های علمی - ارائه راهکارهای اجرایی و... زنان مجاهد مسلمان ایرانی در عرصه های علمی نیز فعال و کوشا بوده اند.

۳-مقابله با ناتوی فرهنگی-در عصر حاضر آنچه بیش از همه فرهنگ و هویت دینی مسلمانان را مرد تهدید قرار می دهد فرهنگ و جنبش نرم افزاری غرب به سرکردگی آمریکا است در راستای مقابله با ناتوی فرهنگی تولید علم، نظریه پردازی در حوزه مختلف علوم بویژه علوم انسانی، بهره مندی از نخبگان علمی، مدیریت قاطعانه، تقویت عزم ملی، خودآگاهی و خود باوری آحاد مردم، ارتقاء بصیرت دینی، توجه به علایق و سنن ملی از راهکارهای مورد نظر در این حوزه می باشد در این بین زنان مجاهد و مسلمان ایرانی از طریق تکیه بر فرهنگ ملی -اسلامی، تقلیل خواسته ها، پرهیز از اسراف و تبذیر، گسترش فرهنگ قناعت و صرفه جویی در مصرف منابع، نوآوری در تولید محصولات داخلی، حفظ و رعایت دستورات دینی، توجه به خودسازی و خودآگاهی، بهره مندی از الگوهای مذهبی، تاکید بر نقش آرامش بخشی و دل آرامی جهت تحکیم بنیان خانواده و ... نقش الگویی زنان مجاهد مسلمان ایرانی حائز اهمیت می باشد.

۴-ارتقاء آگاهیهای عمومی - کسب علم و دانش اندوزی از دستورات موکد دین مبین اسلام و موجب کسب اجر اخروی و رضای پروردگار است با ملاحظه روایات و احادیث بر جا مانده از حضرات معصومین (علیهم السلام) در می یابیم کسب علم و دانش فضیلتی بزرگ و وظیفه ای همگانی است و انسانها باید برای کسب علم و دانش از زمان تولد تا مرگ تلاش کنند اهمیت مقام، منزلت والا، پاداش اخروی عالمان و برتری قلم عالمان بر خون شهیدان همگی بیانگر اهمیت و ارزش بالای کسب و علم و دانش است بعلاوه ملتی که خود را با سلاح علم مجهز نماید در تند بادهای حوادث و مصائب روزگار به هلاکت و زیان نمی افتد و در مسیر کمال و سعادت قدم برمی دارد زنان بعنوان مربیان انسانسازی و پرورش دهندگان نسلی شریف و کریم بیش از پیش مستلزم کسب علوم و معارف می باشند. بعلاوه کسب دانش و ارتقاء

آگاهی‌های عمومی این امکان را برای زنان فراهم می‌آورد تا بر پیش‌داوری‌های اجتماعی غلبه نموده و سر رشته زندگی خود را بدست گیرند و در زندگی اجتماعی مشارکت بیشتری داشته باشند. (ناجی، ۱۳۸۰، ۲۸) همچنانکه ارتقاء شخصیت، ایجاد معرفت، اعتماد بنفس، کاهش مرگ و میر اطفال و مادران، از بین رفتن خرافات در ارتباط با بیماریها از نتایج آموزش زنان و دختران می‌باشد. (سیخی، ۱۳۸۰، ۱۸۸)

۵- انتشار روزنامه و مجله - از انتشار اعلامیه و شب‌نامه مخصوص زنان در اوایل دوران مشروطه و چاپ نشریه تخصصی زنان در سال ۱۲۸۹ ش، انتشار اولین روزنامه زنان بنام دانش تا انتشار اعلامیه‌ها و شب‌نامه‌ها، پیام‌های رهبر کبیر انقلاب و تکثیر نوارهای سخنرانی امام راحل (ره) در جریان انقلاب و امروزه چاپ ده‌ها روزنامه، مجله، ماهنامه‌ها فصلنامه، نشریات تخصصی در حوزه‌های علمی، هنری، فرهنگی ویژه زنان همگی بیا نگر اهمیت و علاقه زنان مسلمان ایرانی به کسب معارف و ارتقاء علم و آگاهی می‌باشد.

۶- تاسیس مدارس ویژه دختران - تعلیم و تربیت بعنوان مهمترین بنیاد توسعه نیروی انسانی همواره مورد توجه دولتمردان و سیاستگذاران می‌باشد در دوران مشروطه زنان مجاهد مسلمان ایرانی نیز با علم به اهمیت علم آموزی و اثرات فراوان آن اقدام به تاسیس مدارس ویژه دختران اشاره کرد از آنجا که موسسین از دختران، همسران یا خواهران مشروطه خواهان و آزادیخواهان بودند در آموزشهای خود بر حفظ شعائر اسلامی و جنبه‌های فرهنگی تاکید داشتند مانند موسس جمعیت نسوان بانو محترم اسکندری و همسر مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد حسین یزدی بانی مدرسه عصمتیه (اتحادیه، ۳۲۴) امروزه نیز حضور پور شور و بی سابقه زنان مجاهد ایرانی در حوزه علمیه خواهران و جامعه الزهرا(س)، سازمان تبلیغات اسلامی جهت تحصیل مباحث و علوم تخصصی دینی و کسب علوم مختلف در دانشگاهها و دیگر مراکز علمی معرفت عزم راسخ و تلاش بی وقفه زنان مسلمان ایرانی جهت رشد و کمال و کسب علوم و فنون روز و احراز تخصص‌های متعدد حرفه‌ای هستیم. بعلاوه اعتصاب و تعطیلی مدارس جهت اعلام اعتراض گسترده و مخالفت علنی با رژیم پهلوی، استفاده از محیط آموزشی مدارس برای آشنایی با اندیشه‌ها و اهداف امام راحل (ره) از دیگر اقدامات

زن مجاهد مسلمان ایرانی می باشد (اکبری، ۱۳۹۰، ۱۵) شدت نگرانی رژیم از فعالیتهای زن مجاهد مسلمان ایرانی موجب گردید تا رژیم زنان مجاهد را به تراشیدن موی سر و مرگ تهدید می کرد. (فرح شاپوریان، ۹۰/۳/۳۰ نقل از اکبری ۱۳۹۰، ص ۱۱۸)

۷- فعالیتهای رسانه ای - قبل از پیروزی انقلاب اسلامی بدلیل جو حاکم و غلبه فرهنگ غربی شاهد حضور کم رنگ زنان ایرانی بویژه زنان متعهد و مقید در فعالیتهای رسانه ای می باشیم بعد از پیروزی انقلاب اسلامی زنان مجاهد ایرانی با مقابله و اصلاح محدودیتهای، ساخت هویتی تازه نقشی مهم و تاثیر گذار در فعالیتهای رسانه ای داشته و دارند این زنان با حفظ حبثیت و موازین دینی زنانه، ایفاء درست نقش حرفه ای زنانه، رعایت موازین رفتاری-مذهبی مانند: حجاب افزایش اعتماد بنفس به دستاوردهای قابل توجهی دست یافتند از اینرو مبارزه زنان برای غلبه بر چالش ها و معضلات موجود و عملکرد بالای آنان الگویی مناسب برای تمامی زنان بویژه زنان مجاهد ایرانی می باشد (www.bultanneews.com)

۸- تربیت و پرورش نسلی کریم و شریف - تربیت و پرورش فرزند یکی از سخت ترین و در عین حال شیرین ترین و پر مسئولیت ترین کارهاست خداوند متعال با توجه به ظرفیت های فکری، توان و استعداد های ذاتی و ساختار وجودی ویژه این وظیفه مهم انسان سازی را به زنان واگذار کرده است رهبر کبیر انقلاب (ره) در اینباره می فرمایند: زن حکم مربی جامعه را دارد اگر روزی این زنان انسان ساز از ملت ها گرفته شوند ملتها به شک و نیستی کشیده می شوند زن با تربیت صحیح خود انسان در ست می کند و کشورش را آباد... مبدا تربیت اصلی در محیط خانه و دامن زن است (امام خمینی، ۱۳۶۱، ۱۱) شغل تربیت فرزند از همه شغلها بالاتر است انسانهای بزرگ پرورش یافته دامان مادران بزرگند انقلاب اسلامی ایران در سال ۵۷ برای رسیدن به موقعیت مادی، اقتصادی بهتر که برای کسب عزت و شرافت و کرامت مردمانی بود که سالها زیر یوغ چکمه های ستمگران لگد کوب شده بود. پرورش نسلی کریم و شریف نیازمند وجود مادرانی فاضل و فرهیخته است. (حوزه علمیه قم، ۱۳۸۱، ۱۱) مبدا همه سعادتها از دامن زن بلند می شود (امام خمینی، ۱۳۶۱، ۱۴) سعادت و سخاوت کشورها بسته به وجود زن است زن مبدا همه خیرات است. (امام خمینی ۱۳۶۱، ۱۶) زن

یکتا موجودی است که می تواند از دامن خود افرادی به جامعه تحویل دهد که از برکاتشان یک جامعه بلکه جامعه ها به استقامت و ارزشهای والای انسانی کشیده شوند (امام خمینی، ۱۳۶۱، ۱۲۷) مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) نیز در اینباره می فرمایند: مردان بزرگ در دامن مادرانی با ایمان و آگاه پرورش یافته و مجاهدین راستین در دامن پر مهر مادران درس ایثار و فداکاری و آزادگی را آموخته اند. (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۸، ۷۳) همچنانکه زنان مجاهد مسلمان ایرانی نیز با پیروی از دستورات اسلامی و فرمایشات رهبر کبیر انقلاب با تربیت و پرورش نسلی شایسته و شریف الگویی ممتاز برای زنان جهان گردیدند.

فصل دوم: معرفی الگوهای اجتماعی زن مجاهد مسلمان ایرانی

زندگی اجتماعی نیازمند همکاری مستمر و همبستگی تمامی افراد جامعه می باشد زنان مجاهد مسلمان ایرانی نیز که نیرویی فعال در عرصه های اجتماعی - فرهنگی می باشند با شرکت متعهدانه و آگاهانه در فعالیتهای اجتماعی می کوشند تا برای رسیدن به توسعه اجتماعی با مطرح کردن پیامها و خواسته های خود، پی گیری، نقد و بررسی، طرح مسائل و مشکلات مربوط به زنان با ارائه راهکارهای عملی و مناسب با ایجاد و بروز زمینه های رشد و سازندگی در جهت بهبود و وضعیت زنان تلاش نمایند و با بهره گیری از اندیشه های ناب اسلامی از منظری نو به تبیین و حل مشکلات زنان بپردازند برخی از اقدامات موثر زنان مجاهد مسلمان ایرانی عبارتست از:

۱- فعالیتهای اجتماعی - یکی دیگر از جلوه های درخشان حضور زنان مجاهد ایرانی شرکت در فعالیتهای اجتماعی مانند : شرکت در مراسم ها مذهبی و اعیاد ملی شرکت در فعالیتهای خیریه، ساخت و تولید فیلم، تهیه فیلم نامه، تهیه عکس یا گزارش از وضعیت و مشکلات زنان، شرکت در همایش ها و جشنواره های داخلی و خارجی، نگارش مقالات و کتب متعدد در حوزه زنان، برپایی نمایشگاههای علمی، هنری، فرهنگی، برگزاری کلاسهای آموزشی - ترویجی جهت کسب مهارتهای زندگی و بکار گیری آنها جهت مقابله با مشکلات، شرایط بحرانی و لحظات سخت زندگی، آموزش بهداشت فردی - جنسی و سلامت روانی زنان، برگزاری اردو های تفریحی - آموزشی، زیارتی، جمع آوری کمکهای مردمی جهت مساعدت و یاری خانواده های بی بضاعت، ایتم، تهیه جهیزیه نو عروسان، میجاد مراکز مشاوره ای در زمینه های

خانوادگی، پزشکی، حقوقی، ارائه و فروش محصولات خانگی، برگزاری مسابقات محلی جهت ایجاد رقابت سالم و سازنده میان زنان محلات، دیدار با خانواده معظم شهداء، غبارروبی اماکن مذهبی و قبور شهداء، معرفی و شناساندن زنان موفق و برجسته، خدمات بشر دوستانه و خیر خواهانه، جنبش های حفاظت از محیط زیست و... می باشد. این فعالیت های اجتماعی ارتقاء موضع گیری زنان در امور فرهنگی، سیاسی، اقتصادی مربوط به زنان و مقابله با مسائل و حوادث مهم جهانی و تحلیل صحیح و منطقی آنان می شود

۲- تشکیل سازمان بسیج زنان - زنان متعهد و مجاهد ایرانی پس از حضور فعال و مستمر در عرصه دفاع و شهادت اقدام به تاسیس سازمان بسیج خواهران نمودند این سازمان در حکم سازمان رسمی و در کنار سایر سازمانها تشکیل شد نماینگر فعالیت های گسترده و درخشان زنان متعهد و مومن به انقلاب می باشد بدلیل ویژگی های منحصر به فرد از جهات مختلف حائز اهمیت می باشد عضویت نیروهای داوطلب، مردمی بهره مندی از نیروی متخصص و تحصیل کرده، ارائه خدمات رایگان در زمینه های علمی، حقوقی، آموزشی، تفریحی، برگزاری دوره های آموزشی - ترویجی رایگان، دیدار با خانواده معظم شهدا و ایثار گران، برگزاری مراسم و اعیاد مذهبی، برگزاری برنامه ها و جلسات سخنرانی در زمینه های مختلف، آزمایش ها، جهت ارتقاء علمی اعضاء، مقابله با شایعات و عوامل تخریب روحیه دشمنان انقلاب و ستون پنجم، آموزش فنون نظامی و شناخت سلاح های نظامی، دفاع شخصی گوشه ای از اقدامات درخشان سازمان بسیج خواهران می باشد.

۳- ازدواج آگاهانه - ترویج فرهنگ ازدواج آگاهانه با ایثار گران و جانبازان جنگ تحمیلی یکی دیگر از جلوه های الگویی زنان مجاهد ایرانی می باشد انجام ازدواج های آگاهانه با هدف پشتیبانی انقلاب و زمینه سازی حضور بیشتر مردان در عرصه جنگ و جهاد (ما فی، ۱۳۷۶، ۶۶) صورت گرفته است نمونه ای از ایثار و فداکاری بی نظیر زنان مسلمان ایرانی می باشد.

۴- جهاد، شهادت و ایثار

الف-شهادت -آمار شهدای زن وجانباز در دوران هشت سال دفاع مقدس بیانگر حضور پر شکوه زن مجاهد مسلمان ایرانی می باشد بر اساس آمار شهدای بنیاد شهید انقلاب اسلامی تعداد ۴۳۶۳ نفر از زنان مجاهد ایرانی به شهادت رسیده اند همچنین بر اساس آمار اعلامی از سوی بسیج جامعه زنان کشور تعداد ۷۰۰۰ شهید زن خون سرخ خود جهت حفظ نهال انقلاب اسلامی و دفاع از کشور ج.ا.ا جان خود را نثار کرده اند.

ب- ترویج فرهنگ شهادت - انجام فعالیتهای فرهنگی در زمینه ترویج فرهنگ سرخ شهادت عاملی مهم در مقابله با شایعات و توطئه های دشمنان داخلی وخارجی می باشد علاوه بر آنکه موجب تقویت روحیه مبارزه طلبی و آزادی و استقامت رزمندگان اسلام می گردد موجب ترویج ارزشها و تقویت فرهنگ ایثار و شهادت می گردد شرکت در مراسم و یادواره شهداء، دیدار با خانواده معظم شهداء، اسراء، حفظ و نشر آثار شهداء، معرفی شهداء گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس، گوشه ای از اقدامات الگویی زنان مجاهد مسلمان ایرانی می باشد.

۵-تشکیل انجمن -یکی دیگر از فعالیتهای مهم فرهنگی زنان مجاهد ایرانی تشکیل انجمن ها و تشکل های ویژه زنان می باشد تاریخچه تشکیل این انجمن ها که به دوران شکل گیری انقلاب اسلامی بر می گردد موجب تحولات عظیم در خود آگاهی و خود شناسی زنان بویژه آگاهی آنان از حقایق و اوضاع سیاسی -اجتماعی کشور گردید در این انجمن ها زنان مسلمان ایرانی مستقیما از پیام ها و سخنان رهبر خود مطلع شده و با انتشار و انتقال آن موج انقلاب را خروشان تر کردند امروزه نیز زنان با شرکت در انجمن ها علمی و دینی علاوه بر تجدید بیعت با جانشین بر حق ولی امر مسلمین و آگاهی از وظایف و مسئولیتهای خود می آموزند چگونه رهرو وادامه دهنده آرمانها و اهداف امام راحل (ره)خود باشند همچنین علاوه بر ارتقاء علمی واطلاع از مشکلات،نیازها،موانع و چالش های موجود در حوزه زنان از طریق تعامل سازنده و تبادل آراء در جستجوی کشف و ارائه راهکار های نوین عملی و طرح های کاربردی هستند همچنین زنان مجاهد مسلمان ایرانی می کوشند با برقراری ارتباط مستمر و نزدیک علمی ، فرهنگی ،دینی با دیگر زنان جهان موجب تقریب آراء و همفکری و مساعدت آنان در حل و رفع معضلات و مشکلات مربوط به زنان می گردند.از انجمن های ویژه زنان می

توان به: انجمن زنان طرفدار محیط زیست و توسعه پایدار، جمعیت زنان برای مبارزه با آلودگی محیط زیست، انجمن بانوان نیکو کار کهریزک، انجمن زنان پژوهشگر مسلمان و... اشاره کرد.

فصل سوم: معرفی الگوهای اقتصادی زن مجاهد مسلمان ایرانی

توسعه کشور-یکی از اصول اولیه جهت توسعه همه جانبه و پیشرفت هر کشور بهره مندی از تمام توان و استعداد های نیروی انسانی آن می باشد در این میان زنان بعنوان نیمی از منابع انسانی نه تنها بهره مندان از مواهب توسعه نیستند بلکه در فرآیند توسعه به عنوان عاملان و ایجاد کنندگان آن بشمار می روند از اینرو بکار گیری مطلوب از این نیروی عظیم موجبات تحقق اهداف توسعه پایدار را در عرصه های مختلف فراهم می آورد. و از آنجا که زنان مبدا تداوم توسعه نسل و تامین انسانی (نهاد ریاست جمهوری، ۱۳۷۵، ۴۹) و نیز محور توسعه انسانی هستند موثری در رشد و توسعه افکار انسانی دارند (شمسی، احمد، ۱۳۷۵، ۴۹) بعلاوه زنان با قناعت، رعایت اعتدال و توازن در مصرف، ترویج الگوی مصرف صحیح، پرهیز از اسراف و تبذیر، تجمل گرایی، موجبات هماهنگی و تناسب میان امکانات جامعه با نیازها، خواسته های افراد جامعه شده و با ارتقاء رفاه عمومی، نهایتا موجب عزت و سرفرازی جامعه اسلامی می شوند.

توسعه فردی - زنان با توسعه در ابعاد معنوی خود مانند: رشد کرامتهای اخلاقی کسب فضایل اخلاقی، حق طلبی، در جهت رشد و خود سازی و توسعه فردی خود حرکت می کنند.

توسعه اجتماعی زنان - زنانی که دارای ذهنی آماده، متخصص و تحصیل کرده اند شرایط رشد، پرورش تعالی و حساسیت سایر زنان را فراهم می آورند (نهاد ریاست جمهوری، ۱۳۷۵، ۵۶) از سویی توجه به افزایش بهره وری نیروی کار زنان از طریق آموزش مشاغل خانگی و دیگر مشاغل درآمد زا، کسب مهارت و تخصص لازم در حرفه مورد علاقه، دگرگونی در باورهای زنان نسبت به توانایی های خود همگی حمایت از زنان کارآفرین و سرپرست خانوار تضمینی در جهت مشارکت

سازنده افراد جامعه خواهد بود. همچنانکه تدوین قوانین موضوعه داخلی مانند: ایجاد فرصتهای شغلی مبتنی بر فرهنگ اسلامی، حق بهره مندی زنان کارگر و استخدامی از حق بیمه، حقوق بازنشستگی، پاداش، استفاده از مرخصی های زایمان نیز در راستای برخورداری زنان از حقوق اقتصادی مسلم آنان می باشد.

فصل چهارم: الگوهای سیاسی زن مجاهد مسلمان ایرانی

مشارکت سیاسی زنان متعهد و مجاهد ایرانی در دوران سی و پنج ساله انقلاب اسلامی معرف حضور فعال و همه جانبه آنان در سطوح مختلف سیاسی می باشد. قبل از تبیین نقش الگویی سیاسی زنان آشنایی با اصطلاحاتی همچون: مفهوم، سطوح، انواع مشارکت سیاسی لازم می نماید.

مبحث اول: مفهوم مشارکت سیاسی

مشارکت سیاسی مانند دیگر مفاهیم اجتماعی محل برخورد آراء و عقاید مختلف تبدیل شده است بهترین مفهوم مشارکت سیاسی عبارتست از: فرآیندی مبتنی بر حضور آگاهانه و فعال فرد بعنوان عضو جامعه و نظام در صحنه های سیاسی و اجتماعی جامعه و ایفای نقش یا نقش های اجتماعی است بر این اساس مشارکت عملی قابل مشاهده است که بصورت داوطلبانه صورت می گیرد (یزدانی، ۱۳۷۵، ۳۲۴)

مبحث دوم: عوامل موثر و زمینه ساز در مشارکت سیاسی

برخی از صاحب نظران معتقدند مهمترین عوامل زمینه ساز عبارتند از: ۱- وجود همبستگی ساختگی یا مکانیکی ۲- ساخت قدرت سیاسی دو جانبه ۳- آزادی اساسی در جامعه که فرصت عمل لازم برای فرد فراهم آورد ۴- سطح قابل قبول توسعه اقتصادی ۵- تبادل منطقی اطلاعات میان قشر های گوناگون جامعه از الزامات اولیه تحقق مشارکت افراد در جوامع

هستند (نگینیان، ۱۳۷۸، ۶۳ و ۶۱) برخی نیز معتقدند: عوامل موثر بر مشارکت سیاسی افراد را می توان ذیل محورهای ذیل مورد بررسی قرار داد:

۱- علل روانشناختی - عوامل روانشناختی که به باورها و عاداتهای ذهنی افراد جامعه باز می گردد وقتی جلوه بیرونی و رفتاری پیدا می کند می تواند بر میزان چگونگی عمل مشارکت سیاسی افراد تاثیر بگذارد (اکبری، ۱۳۸۴، ۱۲۹) که این شامل احساس شایستگی ذهنی برای فعالیت سیاسی، آگاهی نسبت به موقعیت خویش (خود شناسی) می باشد.

۲- جامعه پذیری سیاسی - منظور فرآیند مستمر یادگیری است که به موجب آن افراد ضمن آشنا شدن با نظام سیاسی از طریق کسب اطلاعات و تجربیات به وظایف، حقوق و نقش های خویش در جامعه چی می برند. (قوام، ۱۳۷۱، ۷۴)

۳- آموزش - آموزش فرآیندی است که زن از طریق آن شیوه هایی را می آموزد که در اجتماع یا گروه در زمینه های سیاسی و اجتماعی فکری دارای کار کرد هستند. (نیرز، ۱۳۷۳، ۹۶)

۴- فرهنگ سیاسی - در این زمینه فرهنگ سیاسی کم و بیش ترکیبی از پیشینه تاریخی نظام ارزشی و تجربه های عملی گذشته و حال و خواسته های زنان در نظام سیاسی است. (۱۳۷۹، ۱۲۵)

مبحث سوم: انواع مشارکت سیاسی - برخی از انواع مختلف مشارکت سیاسی عبارتند از:

۱- مشارکت فعال و منفعل - مشارکت فعال در پی وجود تقاضا و حمایت از طرف شهروندان و قبول آن از طرف رژیم سیاسی است اما مشارکت منفعل از روی اجبار و الزام است.

۲- مشارکت خود جوش و برانگیخته -در این نوع مشارکت افراد به گونه ای خود جوش و با توجه به علایق خود با تشکیل انجمن، حزب یا گروه به فعالیت دست می زنند و مشارکت برانگیخته از طرف دولتمردان حمایت می شود و به نوعی سازمان یافته و هدایت شده است. (اکبری، ۱۳۸۴، ۶۷)

۳- مشارکت مدنی و توده ای-مشارکتی که با وجود احزاب سیاسی و نهاد مند به وقوع می پیوندد و مردم با واسطه هایی در فعالیت های سیاسی شرکت می کنند. در مشارکت توده ای -در مشارکت توده ای افراد با هدایت دولتی به صورت توده ای شرکت می کنند. (اکبری، ۱۳۸۴، ۷۰)

۴- مشارکت در سطح نخبگان -این سطح مشارکت سیاسی معمولاً در حیطه زنانی است که دارای تحصیلات عالی، آگاه، متخصص، با علاقه و تعهد اجتماعی هستند حضور در وضعیت اخذ تصمیم برای جامعه مهترین ویژگی این سطح از مشارکت است. (مصفا، ۱۳۷۹، ۶۷)

مبحث چهارم: مشارکت سیاسی زن مجاهد مسلمان ایرانی

مشارکت سیاسی زن مجاهد مسلمان ایرانی در دو بخش کلی شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی و دوران جنگ تحمیلی قابل بررسی است.

الف- نقش مستقیم زن مجاهد مسلمان ایرانی در دوران انقلاب اسلامی ایران

۱-در شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی -زنان در طول تاریخ نه تنها مربی و پرورش دهندگان روح و جسم انسانها بوده اند بلکه الهام بخش، نیرو دهنده و مکمل مردان نیز بوده اند شرکت مستمر و فعالانه زنان مسلمان ایرانی نیز در شکل

گیری و دوران انقلاب باعث تقویت شهامت و مقاومت جوانان و مردان گردید و حرکت انقلاب را سریعتر کرد و رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره) در اینباره می فرمایند: زن یکتا موجودی است که می تواند از دامن خود افرادی به جامعه تحویل دهد که از برکنشان نه یک جامعه بلکه جوامع به استقامت و ارزشهای والای انسانی کشیده شوند. (امام خمینی، ۱۳۶۹، ۱۲۷)

۲- شرکت در تظاهرات و راهپیمایی ها- با ملاحظه مشارکت سیاسی زنان در دو دهه از انقلاب اسلامی در می یابیم زنان با حضور فعال و پر شکوه خود در راهپیمایی ها، تظاهرات، گرد همایی ها، انجمن ها، همواره در صحنه بوده و بانقش روحیه دهی و تاثیر گذاری و الهام بخشی خود نقش موثری در پیروزی انقلاب اسلامی داشتند.

۳- شرکت در انتخابات - امام راحل (ره) در اینباره می فرمایند: اسلام به زنها بیشتر عنایت کرده است تا به مردها زنان حق رای دادن دارند حق انتخاب دارند. (امام خمینی، ۱۳۶۹، ۲۲۱)

مبحث پنجم: مشارکت سیاسی زن مجاهد مسلمان ایرانی پس از انقلاب اسلامی

ب- دوران جنگ تحمیلی

۱- نقش دفاعی - رزمی - دفاع از دین اسلام و مرزو بوم کشور اسلامی امری خطیر و وظیفه ای همگانی است تجاوز ددمنشانه دشمن بعثی به شهر های بی دفاع مرزی علاوه بر آنکه موجب حرکت زنان و مردان غیور و شجاع سراسر کشور گردید در این میان زنان مجاهد و مسلمان در پاسخ به فرمایش امام راحل (ره) که فرمودند: هر کس می تواند به جبهه برود و هر کس نمی تواند در پشت جبهه خدمت کند با حضور مستمر و موثر خود در جبهه های نبرد حق علیه باطل در برخی مواقع در خطوط مقدم برای رفع تهاجمات و دفاع از کشور پا به پای مردان جنگیدند و از خود رشادتها نشان دادند

و در برخی مناطق نیز با تقدیم عزیزان خود نهال اسلام را زنده نگه داشتند. از دیگر اقدامات زنان مجاهد ایرانی می توان به : نگهبانی از مقر های خواهران، مساجد محافط و نگهداری از مهمات جنگی و کمکهای مردمی ، پر کردن گونی های سنگر ، تهیه کوکتل مولوتوف حضوری موثر داشتند. (نیکخواه، ۱۳۷۴، ۱۸۱) مبارزه با ستون پنجم دشمن، زیر نظر گرفتن حرکات و شایعات دشمن ، جمع آوری اطلاعات منطقه و... اشاره کرد.

۲- طراحی ماکت و کمک به ترسیم نقشه های جنگی -از دیگر اقدامات مهم زنان مجاهد مسلمان ساخت ماکتهای جنگی جهت آموزش یا آگاهسازی رزمندگان اسلام، یا طراحی عملیات و حملات نظامی می باشد این اقدامات در سرنوشت عملیات نظامی بسیار موثر بود و تعداد شهداء را به نصف می رساند. (مانی، ۱۳۷۶، ۱۵۹)

۳- نقش امداد رسانی - نقش الگویی زن مجاهد مسلمان ایرانی در زمینه امداد رسانی در دو بخش قابل بررسی است:

۳-۱- نیروی امدادی - حضور در قالب نیروهای امداد (پرستار و بهیار) و کادر پزشکی در شهرهای جنگی و خطوط مقدم جهت درمان و ارائه خدمات پزشکی جهت بهبود و کمک رسانی به رزمندگان اسلام

۳-۲- راه اندازی ستادهای امداد و درمان - راه اندازی ستادهای امداد درمان در شهر ها و تهیه اقلام دارویی (طهماسبی، ۱۳۸۲، ۶۴) همچنین حضور داوطلبانه و شجاعانه زنان مجاهد ایرانی در چادر های امداد صحرائی ، بیمارستانها ، در مانگاههای پشت جبهه موجب ارتقاء روحی رزمندگان اسلام ، کاستن آمار شهادت رزمندگان می گردید در این خصوص بانوی پاسدار ایلامی اکرم شنبه ای می گوید: هر گاه در محورهای عملیاتی استان ایلام عملیات صورت می گرفت معمولا تعداد مجروحین جنگی زیاد می شد بنابراین مجروحان به بیمارستانهای ایلام منتقل شدند و با ورود شان به بیمارستان بسیاری از زنان ایلامی به بیمارستانها مراجعه می کردند تا در صورت نیاز به آنان و بخصوص برای اهداء خون و شناسایی مجروحانی که از اقوامشان بود بر بالین حاضر می شدند در عملیات ۵۹/۱۱/۱۹ در منطقه

عملیاتی میمک تعدادی از مجروحان جنگی بخ بیمارستانهای ایلام منتقل شدند در شرایطی که خواهران پاسدار و بسیجی ایلامی در یکی از کوه های ایلام در حال آموزش نظامی و فراگیری آموزش قطب نما در شب رزم شبانه بودند ماموریت خود را رها کرده و بر حسب نیاز به کمک و مداوای مجروحان جنگی شتافتند و نقش موثری در این زمینه ایفاء نمودند. (اکبری، ۱۳۹۰، ۱۹۷)

۴- نقش پشتیبانی - در دوران دفاع مقدس به لحاظ وسعت حملات و طولانی بودن مدت زمان جنگ، محاصره اقتصادی، کاهش قیمت جهانی نفت، مسدود شدن دارایی های ایران در بانک های خارجی، عدم تجارب نظامی آحاد مردم و فقدان نیروی آموزش دیده مردمی، کمبود امکانات مالی و تسلیحات جنگی محاره اقتصادی و... موجب گردید دولت ج.ا.ا با مشکلات عدیده بسیاری روبرو گردید. زنان مجاهد مسلمان ایرانی با درک صحیح و همه جانبه از شرایط سخت و حساس اوضاع کشور با فداکاری کامل و شجاعت بسیار با بهره مندی از مواهب الهی و استعدادهای ذاتی با حضور فعال و گسترده خود نقش مهمی در پشتیبانی رزمندگان اسلام داشتند از جمله اقدامات زنان مجاهد و مسلمان ایرانی می توان به: جمع آوری کمک های مردمی در مساجد و مدارس، دسته بندی و ارسال انواع نیازهای رزمندگان، تعمیر، تجهیز، بازسازی وسایل و البسه، پتو و وسایل زیستی رزمندگان (طهماسبی گنجور، ۱۳۸۲، ۶۴) جمع آوری کمکهای مردمی، تهیه و بسته بندی مواد غذایی، شستشو ملحفه و البسه رزمندگان اسلام، دوخت لباس و آماده کردن البسه کانفایی در مناطق سرد جنگی جلوهای از نقش پشتیبانی زنان مجاهد مسلمان ایرانی می باشد.

ج- دوران محاصره اقتصادی - زنان ایرانی با پیروی از دستورات اسلام مبنی بر رعایت اعتدال، صرفه جویی، قناعت، پرهیز از مصرف گرایی، تجمل گرایی، اسراف و تبذیر و نیز کم کردن خواسته ها، نیازهای شخصی و صرفه جویی در مخارج زندگی، تحمل آوارگی و مشکلات ناشی از جنگ، زندگی در چادر و پناهگاهها، کمک به هممنوع علی رغم تمامی مشکلات و کمبودها ی موجود و... خدمات ارزنده ای به بهبود وضعیت اقتصادی خانوار های ایرانی نمودند در این میان زنان

روستایی نیز علاوه بر تحمل سخت شرایط بصورت خود جوش تشکل هایی را ایجاد کرده بودند و برای پشتیبانی از جبهه ها به تهیه و تدارک مواد غذایی و پوشاک رزمندگان اسلام پرداختند. (آراء، ۱۳۸۶، ۱۴۵)

بخش پنجم : نتیجه گیری

با مطالعه و بررسی حرکت‌های عظیم و اقدامات مهم زنان مجاهد مسلمان ایرانی در می یابیم زنان با بهره گیری از مکتب انسان ساز اسلام، تاسی از الگوهای اسلامی و حضور پر شور و فعال و گسترده خود نقش مهمی در تحقق اهداف عالییه انسانی و آرمانهای مقدس امام راحل (ره) داشته و دارند بررسی نقش آفرینی و ملاحظه الگوهای فرهنگی مانند: نقش زنان در بیداری اسلامی، مبارزه با تهاجم فرهنگی بیگانگان، گسترش فرهنگ عفاف و حجاب و... الگوهای اجتماعی مانند: ترویج فرهنگ شهادت و ایثار، ازدواج آگاهانه، تشکیل بسیج جامعه زنان و... الگوهای سیاسی مانند نقش زنان مجاهد در شکل گیری و پیروزی انقلاب اسلامی، شرکت در انتخابات، تظاهرات و راهپیمایی ها، الگوهای اقتصادی مانند: توسعه فردی زنان، توسعه اجتماعی و... همچنین نقش آفرینی زنان مجاهد مسلمان ایرانی در دوران جنگ تحمیلی و هشت سال دفاع مقدس مانند: نقش دفاعی، پشتیبانی، امداد رسانی، ترسیم نقشه ها ی جنگی و... نه تنها الگوی ممتاز و نمونه برای دیگر زنان مسلمان می باشد بلکه به فرموده مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) نقش آفرینی زن مجاهد مسلمان ایرانی الگویی ثانی برای تمامی زنان جهان می باشد.

منابع و مأخذ

قرآن کریم

منابع فارسی

- آیتی، محمد ابراهیم، تاریخ پیامبر اسلام (ص) به کوشش ابوالقاسم گرجی، ۱۳۷۹، چ ۳
- اکبری، کمال، رابطه مشروعیت و مشارکت سیاسی زنان در ایران، تهران، دفتر نشر معارف قم، ۱۳۸۴
- اکبری، مرتضی، نقش زنان استان ایلام در تحولات سیاسی و اجتماعی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، ناشر اداره کل تبلیغات اسلامی ایلام - امور پژوهشی و آموزشی، ۱۳۹۰، چ ۱
- اتحادیه، منصوره، بیداری زنان: تاریخچه مشارکت زنان در نهضت مشروطیت، مجموعه مقالات اولین سمینار مشارکت اجتماعی زنان، ۱۳۷۸
- شیرودی، مرتضی، نقش سیاسی و اجتماعی زنان در تاریخ معاصر ایران، نشر زمزم هدایت، ۱۳۸۶
- شیخی، محمد تقی، جامعه شناسی زنان در خانواده، تهران، شرکت سهامی انتشار ۱۳۸۰
- خامنه ای، علی، زن از دیدگاه مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) دفتر مقام معظم رهبری، نشر نوادر، ۱۳۷۸، چ ۱
- طهماسبی، گنجور، مقاله "مشارکت سیاسی زنان در دوران دفاع مقدس و شرایط کنونی" - محبی، فاطمه گزارش تفصیلی همایش اول و دوم آیه های ایثار، تهران، نشر شاهد، ۱۳۸۲
- قوام، عبدالعلی، توسعه سیاسی و تحول اداری، نشر قدس، ۱۳۷۱
- مصفا، نسرین، مشارکت سیاسی زنان در ایران، چاپ و انتشارات وزارت خارجه، تهران، ۱۳۷۹
- مافی، فرزانه، آشنایان نا آشنا، دبیر خانه دائمی کنگره برای نقش زنان در دفاع و امنیت، ۱۳۷۶
- محمدزاده، ناهید، مقاله "تفاوتهای فردی زن و مرد"، همایش سراسری زنان - مسائل فرهنگی، اجتماعی و جهانی سازی، دانشگاه تهران، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، ۱۳۸۳

- موسوی خمینی، روح الله، صحیفه نور - مجموعه رهنمود های امام خمینی (ره)، تهران، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی ج ۱۶، ۱۳۶۱، چ ۴، ج ۵، ۱۳۶۹

- موسوی خمینی، روح الله، نهضت زنان مسلمان، زن از دیدگاه امام خمینی (ره) ۱۳۶۱

- مطهری، مرتضی، پیرامون جمهوری اسلامی ایران، قم، صدرا، ۱۳۷۴

- مریم، حسن، "بررسی اوضاع اجتماعی فرهنگی زنان در دوره قاجار، پهلوی و انقلاب اسلامی"، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال، ۱۳۷۹

- نگینیان، ایمان، "مشارکت سیاسی زنان و بررسی نقش آنان در قدرت از دهه ۹۰ تا کنون" پایان نامه ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، ۱۳۸۷

- نیز، نظریه های جامعه شناسی، مترجم: غروی زاده، احمد رضا، تهران، نشر ماجد، ۱۳۷۳

- نیکخواه، محمد باقر، مقاله "بررسی حضور زنان در جنگهای صدر اسلام و مشارکت و نقش زنان در هشت سال دفاع مقدس" مجموعه مقالات و سخنرانی های اولین سمینار زن و دفاع مقدس، کمیسیون امور بانوان استان خوزستان، اهواز، ۱۳۷۴

- یزدانی، عنایت الله، مقاله "دفاع مقدس و رسالت زن مسلمان" مجموعه مقالات کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵

- نقش زن و خانواده در توسعه انسانی (مجموعه مقالات کنفرانس نقش زن و خانواده در توسعه انسانی) ناشر دفتر امور زنان نهاد ریاست جمهوری، ۱۳۷۵، چ ۱ - شمسی، احمد، معاون وزیر امور زنان اندونزی مقاله "زن مبداء تداوم نسل و تامین انسانی"

مکنون، ثریا، مدیر گروه بررسی مسائل زنان پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی مقاله "توسعه نیافتگی زنان و توزیع نا برابر قدرت، ثروت و اطلاعات"

-فیومی ، احمد بن محمد ، مصباح المنیر، قم ، موسسه دارالہجره، چ ۱۴۱۴

نشریات و مجلات

-مجله پیام زن، ناجی، محمد، مقاله "توزیع نا عادلانه آموزش و اشتغال برای زنان" دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، ش ۱۳۸۰، ۱۱۰،

-ماهنامه یاد ایام، اداره کل تبلیغات دولت، بهمن ۱۳۷۳

-ماهنامه یاس، مرکز مدیریت حوزه علمیه قم، ش ۵، چاپ آثار، ۱۳۸۱

-فصلنامه علوم اجتماعی، ش ۵۱۶، پائیز وزمستان ۱۳۸۶ ، سام آراء، عزت الله ، مقاله "تشکل های خود جوش زنان روستایی برای پشتیبانی جبهه های جنگ تحمیلی"

پایگاههای اینترنتی

۱۴ march ۲۰۱۴-access on ۱۹۵۰۵۷http://www.bultannews.com/fa/mobile/

۱۴ march ۲۰۱۴ access on ۳۵۹۴۲http://www.basggah.net/fa/content/show/

۱۴ march ۲۰۱۴-asp access on ۲۳۹http://daresoti.bolgfa.com/post-